

UGLEGÅRDSSKOLEN, SOLRØD KOMMUNE

FREDNING AF UGLEGÅRDSSKOLEN, TINGSRYDS ALLÉ 25, 2680 SOLRØD STRAND

AFGØRELSE

Kulturstyrelsen har besluttet at frede Uglegårdsskolen og haveanlægget (1972-1974 af Halldor Gunnløgsson og Jørn Nielsen) med tilbygninger, beliggende på det forhøjede areal mellem Vestre Grænsevej, Mosestien og Kærstien samt mod øst afgrænset af stien mellem skolebygningen og det åbne sports- og legeareal, Tingsryds Allé 25, 2680 Solrød Strand, matr. nr. 9g Solrød i Solrød Kommune.

Beslutningen er truffet efter § 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

BAGGRUND

Kulturstyrelsen underrettede Dem i brev af 13. januar 2015 om, at Det Særlige Bygningssyn har indstillet Uglegårdsskolen og haveanlægget til fredning.

De fik samtidig lejlighed til at komme med bemærkninger til den påtænkte fredning. Forslaget om fredningen af Uglegårdsskolen har endvidere været i offentlig høring.

Kulturstyrelsen har modtaget følgende bemærkninger hertil:

Brev af 22. april 2015 fra Solrød Kommune ved borgmester Niels Hörup og administrerende direktør Henrik Winther Nielsen:

Indledningsvist anfører Solrød Kommune, at kommunen ikke finder, at betingelserne for en fredning er opfyldt, og ikke ønsker fredningen gennemført. Efterfølgende uddybes synspunkterne i tre afsnit:

1. Bygningsfredningslovgivningens betingelser er ikke opfyldt. I dette afsnit refereres indledningsvist til det forhold, at det som hovedregel kun er bygninger der er over 50 år gamle, som fredes. Hvis bygningerne er under 50 år skal de være af fremragende værdi, eller fredningen skal være begrundet i andre særlige omstændigheder. Det anføres, at fredning af bygninger under 50 år gamle er en undtagelsesbestemmelse, at der skal udvises tilbageholdenhed med at frede yngre bygninger og at fredninger af yngre bygninger kun bør gennemføres, hvis der ikke er tvivl om bygningens fremragende værdi. Efterfølgende anføres det, at Solrød Kommune ikke mener, at Uglegårdsskolen har de fremragende værdier, der kan begrunde en fredning af en bygning på ca. 40 år. Hvad angår skolens arkitektoniske værdi mener Solrød Kommune ikke, at Uglegårdsskolen udmærker sig særligt i forhold til andre samtidige bygninger og at skolen ydermere adskiller sig fra den oprindelige arkitektoniske idé, ved ikke at være opført i beton, men i træ. Anvendelsen af træ er derfor ikke et udtryk for 1970'ernes tanker om bæredygtighed, men en omkostningsbegrundet løsning og Solrød Kommune mener derfor ikke, at materialevalget gør Uglegårdsskolen særlig egnet til fredning. Efterfølgende fremføres følgende: "I øvrigt er Uglegårdsskolen siden opførelsen blevet ombygget utallige gange og ved en fredning vil man ikke værne om de oprindelige bygninger, men derimod en skole, der - helt i overensstemmelse med den arkitektoniske grundtanke - løbende er blevet tilpasset skiftende behov og udviklet med respekt for de oprindelige elementer". Med hensyn til de særlige omstændigheder, der skal være for at frede en bygning på under 50 år, mener Solrød Kommune ikke, at disse er til stede i Uglegårdsskolen, da den hverken er nedrivningstruet eller forgængelig. Kommunen har løbende gennemført større, nænsomme renoveringer og udbygningsarbejder i tråd med den oprindelige arkitektur, og en fredning vil derfor efter kommunens opfattelse være et "helt unødvendigt og uproportionalt tiltag". Solrød Kommune citerer derefter fra udtalelsen fra Det Særlige Bygningssyn, hvor det fremgår, at de bygningsmæssige ændringer der er foretaget er udført i respekt for bygningens oprindelige rum- og materialeforståelse. Solrød Kommune nævner, at der allerede eksisterer en vedligeholdelsesmanual for bygningerne. Solrød Kommune mener derfor, at skolen på nuværende tidspunkt er velbevaret, at formålet med fredningen således allerede er opfyldt og at det derfor hverken er nødvendigt eller proportionalt at foretage et indgreb i form af en fredning.
2. En fredning vil være i strid med den arkitektoniske grundtanke. I dette afsnit redegøres for den dynamiske og fleksible grundtanke, der ligger bag opførelsen af Uglegårdsskolen samt mulighederne for fremadrettet at udvikle skolen. Det anføres, at Det Særlige Bygningssyn i sin indstilling fremhæver muligheden for dynamisk at udvikle skolen, og at ændringerne er en del af det arkitektoniske koncept. Herefter fremføres nødvendigheden af fortsat udvikling og at det er afgørende, at bygningen ikke fastlåses. Efterfølgende konstateres det, at "fredninger tilsiger at bevare bygninger som et stillandsbillede, dvs. en statisk bevaring. Tanken med Uglegårdsskolen var ikke, at den skulle bevares statisk og dermed være et unik og singulært værk". Herefter citeres fra Det Særlige Bygningssyns indstilling, som netop lægger vægt på, at "tanken med Uglegårdsskolen er, at bygninger ikke er noget man river ned, men noget man bygger videre på". Solrød

Kommune fremfører herefter, at en statisk bevaring vil betyde, at det arkitektoniske koncept går tabt, og derfor være i strid med bygningens kulturhistoriske værdier. Det er derfor Solrød Kommunes opfattelse, at det kun er ved fortsat at udvikle skolen, bygge til og vedligeholde bygningerne, at Uglegårdsskolen kan bevares. Herefter nævnes det, at der hidtil har været behandlet 35 byggesager vedrørende Uglegårdsskolen, og at disse har været uproblematisk, da de er sket i respekt for bygningernes arkitektoniske udtryk og er helt i bygningens ånd om at være "noget man bygger videre på" (citeret fra Det Særlige Bygningssyns udtalelse). Solrød Kommune nævner efterfølgende, at Det Særlige Bygningssyn om tilbygningen fra 2013 "sågar [har] anført, at tilbygningen "i formsprog og materialer er tilpasset den oprindelige skoles arkitektur". Solrød Kommune mener derfor at kommunen kan varetage den fortsatte drift og udvikling af skolen i overensstemmelse med det arkitektoniske koncept og på en måde, så den oprindelige arkitektur ikke forringes.

3. Afsluttende bemærkninger I dette afsnit nævnes et tidligere eksempel på en bygning, hvor en "statisk bevaring" ikke var ønskelig, nemlig Vesterport Station i København som ikke blev fredet, da hensynet til muligheden for at tilpasse stationen til fremtidige trafikale og bymæssige krav vejede tungere. Derfor mener Solrød Kommune heller ikke at Uglegårdsskolen er egnet til fredning, da det vil stride mod grundtanken om at kunne tilpasse bygningen til samfundets behov. Afslutningsvis fremfører Solrød Kommune, at en fredning på uhensigtsmæssig vis vil fastlåse skolen "på et tidspunkt hvor udvikling og tilpasning er et grundvilkår i folkeskolen".

Kulturstyrelsen har følgende kommentarer hertil:

Indledningsvis gør Kulturstyrelsen opmærksom på, at en bygningsfredning ikke er en "statisk bevaring", en "fastlåsning" eller en "fastfrysning" af en bygning, men en sikring for eftertiden af bygningens bærende fredningsværdier. De bærende fredningsværdier skal forstås som rammerne for den fremtidige udvikling af bygningen, og er altid individuelt begrundet. I tilfældet med Uglegårdsskolen er det netop den fleksible og dynamiske grundtanke, som er en af de væsentligste bærende værdier. Derfor skal Uglegårdsskolen også fremover kunne udvikle sig, ændre sig og tilpasse sig de samfundsmæssige behov, der måtte opstå.

Kulturstyrelsen gør samtidig opmærksom på, at der er fredet en række ejendomme der - ligesom Uglegårdsskolen - er i drift, herunder uddannelsesinstitutioner, stationer og hospitalsbygninger. Af disse kan følgende nævnes: Ca. 40 stationsbygninger, herunder Københavns Hovedbanegård, Nørrebro og Østerport Station samt Roskilde Station. Af uddannelsesinstitutioner kan følgende nævnes: Munkegårdsskolen i Gentofte, Skolen ved Sundet og Friluftsskolen på Amager, Sølvgedes Skole i København samt gymnasier i Roskilde, Randers, Viborg og Aarhus. Desuden er Bispebjerg Hospital og Kommunehospitalet, der i dag fungerer som en afdeling af Københavns Universitet, fredet.

Kulturstyrelsen gør ydermere opmærksom på, at der ved lovens administration skal der lægges vægt på, at de bygninger, der værnes, får en hensigtsmæssig funktion, der under hensyntagen til bygningernes særlige karakter tjener til deres opretholdelse på længere sigt (bygningsfredningslovens § 1. stk.2.).

Kulturstyrelsen understreger, at det på ingen måde er hensigten med fredningen af Uglegårdsskolen at gå imod den arkitektoniske grundtanke om et fleksibelt byggeri. De ændringer som skal foregå fremover, vil ikke på nogen måde blive bremset af fredningen, så længe ændringerne følger bygningens oprindelige arkitektoniske koncept, hvilket de mange ændringer indtil nu på fremragende vis har gjort.

Kulturstyrelsen har valgt at frede Uglegårdsskolen på baggrund af udtalelsen fra Det Særlige Bygningssyn, der har vurderet, at skolen har de fremragende arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, som kan begrunde en fredning af et bygningsværk, som er under 50 år gammelt. Samtidig gør Kulturstyrelsen opmærksom på, at Det Særlige Bygningssyn og Kulturstyrelsen de seneste år har fokuseret specifikt på at frede bygninger fra velfærdssamfundet efter 1945, og at Uglegårdsskolen er et fremragende eksempel på et offentligt bygningsværk fra 1970'erne.

Det Særlige Bygningssyn er kulturministerens rådgivende udvalg i spørgsmål om bygningsfredning og -bevaring. Bygningssynet består af 12 medlemmer, der er udpeget af kulturministeren efter indstilling fra institutioner og organisationer inden for det bygningskulturelle område.

Kulturstyrelsen er vidende om, at Uglegårdsskolen oprindeligt var projekteret i beton, men at dette blev vurderet som værende for dyrt at realisere. Under anlæggelsen blev der derfor målrettet arbejdet med at sænke byggeomkostningerne ved at bruge billigere materialer, fortrinsvis træ, samt ved at anvende industrialiserede, serieproducerede elementer. Kulturstyrelsen er enig i, at valget af materiale derfor var omkostningsbetinget, men er samtidig af den overbevisning, at anvendelsen af træ tillige knytter sig til de tanker om at bygge bæredygtigt, som dominerede perioden. Samtidig ville en opførelse i beton ikke have muliggjort den fleksibilitet, som netop kendetegner skolen, og som er en de bærende fredningsværdier.

Kulturstyrelsen er enig i, at Solrød Kommune kan varetage opgaven med at tilpasse, vedligeholde og udvikle Uglegårdsskolen. Den omhyggelige og respektfulde behandling er netop baggrunden for, at skolen er blevet fredet.

Kulturstyrelsen er på ingen måde i tvivl om, at Solrød Kommune også fremover kan varetage denne opgave og ser frem til et konstruktivt samarbejde herom.

Kulturstyrelsen tager til efterretning, at der allerede eksisterer en vedligeholdelsesplan for skolen.

BEGRUNDELSE

Kulturstyrelsen finder, at Uglegårdsskolen i Solrød Strand (1972 - 1974) af Halldor Gunnløgsson og Jørn Nielsen, beliggende på Tingsryds Allé 25, 2680 Solrød Strand, matr.nr. 9g, Solrød By, Solrød, Solrød Kommune, har de fremragende arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en fredning af et bygningsværk under 50 år.

Fredningsforslaget omfatter skolebygningen og haveanlægget af Halldor Gunnløgsson og Jørn Nielsen med tilbygninger, beliggende på det forhøjede areal mellem Vestre Grænsevej, Mosestien og Kærstien samt mod øst afgrænset af stien mellem skolebygningen og det åbne sports- og legeareal.

FORMÅL

Formålet med fredningen er at bevare et arkitektonisk og kulturhistorisk unikt eksempel på en folkeskole fra 1970'erne, der på fremragende vis materialiserer flere af datidens toneangivende arkitektoniske og pædagogiske strømninger. Formålet med fredningen er ligeledes at sikre, at bygningsmæssige ændringer foretages i overensstemmelse med det oprindelige, meget fleksible arkitektoniske grundprincip.

MILJØMÆSSIG VÆRDI

Uglegårdsskolens miljømæssige værdi relaterer sig til den centrale placering i Solrød Strand, hvor skolen sammen med idrætsfaciliteterne og de grønne områder danner den sydlige del af byens institutionelle centrum. Uglegårdsskolens miljømæssige værdi relaterer sig desuden til den let hævede placering og de mange indgange, der klart afgrænser skolen fra den omkringliggende bebyggelse og samtidig tydeligt signalerer, at der er tale om et offentligt institutionsbyggeri.

KULTURHISTORISK VÆRDI

Uglegårdsskolens kulturhistoriske værdi knytter sig til kombinationen af en åben-plan arkitektur baseret på en additiv, modulær gridstruktur og en traditionel hjemklasseskole, hvor søjle-bjælke-konstruktionen giver mulighed for en særdeles fleksibel planløsning og rumfordeling, der løbende kan tilpasses skiftende undervisningssituationer og funktionskrav.

Den kulturhistoriske værdi knytter sig desuden til Uglegårdsskolen som en materialisering af 1970'ernes tanker om et åbent, demokratisk samfund, af datidens bæredygtige og ressourcebevidste tankegang samt af en antiautoritær, eksperimenterende og fællesskabsorienteret pædagogik. Hertil kommer den tidstypiske farvesætning samt påvirkningen fra traditionel japansk byggeskik.

ARKITEKTONISK VÆRDI

Uglegårdsskolens arkitektoniske værdi knytter sig til det enkle og stærke koncept med de to bygningsbånd, den gennemgående kanal, de tværgående broer, overdækningerne og pergolaerne, der binder skolens forskellige rum sammen til et poetisk og sansemættet hele af bygning, have og karakterfuldt vandspejl.

Til den nære forbindelse mellem ude og inde, den robuste og karakterfulde materialebrug, den prunkløse aptering og enkle detaljering samt den tydelige differentiering mellem det bærende og det bårne, der bevidst udnyttes til at skabe karakterfulde og velproportionerede rumforløb med differentierede højder og tagformer.

Uglegårdsskolens arkitektoniske værdi knytter sig også til måden, hvorpå anlægget via den nære forbindelse mellem ude og inde, de synlige konstruktioner, planløsningen, rumfordelingen, materialeholdningen og farvesætningen balancerer mellem skolen som et fornuftigt og robust offentligt rum til læring og som et rum med varme, intimitet og sanselighed.

BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier knytter sig til de to bygningsbånd, kanalen, haven, broerne, overdækningerne og pergolaerne på det hævede plateau. Til de to bygningsbåndes oprindelige konstruktionsprincipper og forskellige modulære opbygning, til den åbne plan, de flytbare skillevægge og de differentierede rumligheder.

De bærende fredningsværdier knytter sig endvidere til den nære kontakt mellem ude og inde, til de oprindelige døre, vinduer og skodders format og udformning, havens vegetation og udearealernes oprindelige belægning samt til de varierede tagformer, herunder

tøndehvælvne med langsgående taglys, de markante vandspy og bassinerne med udsmykning.

Hertil kommer anlæggets oprindelige detaljering, materialeholdning, overfladebehandling, farvesætning og belysning samt de bevarede dele af det oprindelige inventar, herunder skabe, kasser, bøjlestænger og reoler.

KLAGEVEJLEDNING

De kan klage over Kulturstyrelsens beslutning til kulturministeren. Klagefristen er 4 uger fra den dag, De har modtaget dette brev.

Klagen skal sendes til Kulturstyrelsen, der sender klagen videre til kulturministeren sammen med sagens øvrige materiale.

KONSEKVENSER

En fredning betyder bl.a., at De skal søge Kulturstyrelsen om en tilladelse, hvis De vil foretage bygningsarbejder eller lignende, der rækker ud over almindelig vedligeholdelse.

Dette følger af § 10 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Undtaget herfra er visse typer af bygningsarbejder, som kan iværksættes på grundlag af skriftlig underretning, jf. § 10, stk. 5, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer. Reglerne herfor fremgår af bekendtgørelse nr. 159 af 5. februar 2013 om iværksættelse af bygningsarbejder på fredede bygninger på grundlag af skriftlig underretning.

OFFENTLIG BEKENDTGØRELSE OG TINGLYSNING

Kulturstyrelsen vil foretage offentlig bekendtgørelse af beslutningen på sin hjemmeside, www.kulturstyrelsen.dk, og tinglyse fredningen. De vil modtage en kopi af tinglysningen, når den foreligger.

Bygningsfredningen skal respekteres af ejendommens ejer, brugere og andre indehavere af rettigheder over ejendommen, uanset hvornår rettigheden er opnået.

Dette følger af § 7, stk. 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

30. juli 2015